

היום נלמד בעזרת ה':

שבועות דף לח

למדנו במשנה - שבועת הפקדון כיצד תן לי פקדון שיש לי בידך כו': היו חמשה תובעים אותו 'תן לנו פקדון שיש לנו בידך'. אם הוא אמר להם 'שבועה שאין לכם בידי' אינו חייב אלא אחת, ואם אמר 'שבועה שאין לך בידי ולא לך ולא לך' חייב על כל אחת ואחת.

תנו רבנן כלל וכו': אם באו חמשה בני אדם ותבעו אותו, אם הנתבע כָּלֵל בשבועה שלו כמה תביעות, הוא חייב רק פעם אחת. אבל אם הוא פָּרֵט בשבועה שלו כמה תביעות, הוא חייב על כל תביעה ותביעה. ונחלקו הדעות מה נקרא שהוא 'כלל' ומה נקרא שהוא 'פרט'.

לדעת רבי מאיר אם הנתבע כָּלֵל בשבועה שלו כמה תביעות, הוא חייב רק פעם אחת. אבל אם הוא פָּרֵט בשבועה שלו כמה תביעות, הוא חייב על כל תביעה ותביעה. רבי מאיר לא מבאר מה נקרא 'כלל' ומה נקרא 'פרט'. לדעת רבי יהודה אם אמר 'שבועה לא לך ולא לך ולא לך' חייב על כל אחת ואחת. רבי יהודה ביאר רק מה נקרא 'פרט' ולא מה נקרא 'כלל'.

הברייתא מביאה עוד שתי דעות מה נקרא 'פרט'. דעת רבי אליעזר כרבי יהודה אלא שצריך לומר בסוף 'שבועה'. ודעת רבי שמעון שצריך לומר לשון 'שבועה' לכל אחת ואחת.

אמר רב יהודה אמר שמואל: ה'כלל' של רבי מאיר הוא ה'פרט' של רבי יהודה, וה'כלל' של רבי יהודה הוא ה'פרט' של רבי מאיר. כלומר כשאמר 'לא לך ולא לך' (עם ו') לדעת רבי מאיר זהו 'כלל' כי הוא חיבר את כל התביעות ביחד, ואילו לדעת רבי יהודה זה 'פרט' כי השבועה הולכת על כל אחד ואחד. וכשאמר 'לא לך לא לך לא לך' (בלי ו') לדעת רבי מאיר זה 'פרט' כי השבועה הולכת לכל אחד בנפרד, ואילו לדעת רבי יהודה זה 'כלל' כי כל התביעות מחוברות ביחד.

ור' יוחנן אמר: לכו"ע 'לא לך ולא לך' (עם ו') זהו 'פרט', והמחלוקת היא ב'לא לך לא לך' (בלי ו') לדעת רבי מאיר גם זה 'פרט', ולדעת רבי יהודה זה 'כלל'. ולדעת

רבי מאיר 'כלל' זה כשאמר להם 'שבועה שאין לכם ביד'. (לסיכום: לדעת רבי מאיר 'כלל' - זה כשאמר להם 'שבועה שאין לכם ביד', ו'פרט' - זה 'לא לך ולא לך', או 'לא לך לא לך'. לדעת רבי יהודה 'כלל' - 'לא לך לא לך', 'פרט' - 'לא לך ולא לך').

במאי קמפילגי: שמואל ורבי יוחנן? התשובה - שמואל דייק מהברייתא, ור' יוחנן דייק מהמשנה שלנו.

שמואל דייק מברייתא: כלומר מהברייתא הנ"ל. מכך שרבי יהודה החולק על רבי מאיר אומר ש'ולא לך' זה פרט, אנחנו מבינים שהוא שמע את רבי מאיר אומר שזה כלל, והוא בא לחלוק עליו ולומר לו שזה פרט.

ור' יוחנן אמר: ורבי יוחנן יענה לשמואל - גם 'ולא לך' וגם 'לא לך' זה פרט לדעת רבי מאיר. ורבי יהודה אומר לרבי מאיר - אני מודה לך ב'ולא לך' שזה פרט, אבל חולק עליך ב'לא לך' שזה כלל. (ולדעת רבי מאיר 'שבועה שאין לכם' זה כלל).

ושמואל: יענה לרבי יוחנן - עד שרבי יהודה מודה לרבי מאיר היה עדיף שיחלוק עליו. כלומר לפי דברי רבי יוחנן היה רבי יהודה צריך לדבר על מה שהוא חולק (על הכלל) ולא על מה שהוא מודה (על הפרט), ולכן היה עליו לומר - 'לא לך' זה כלל.

ורבי יוחנן דייק ממתניתין: מכך שכתוב במשנתנו 'שבועה שאין לכם ביד' זה כלל וחייב רק אחת, משמע ש'ולא לך' זה פרט. (אמנם בגירסת משנתנו כתוב ש'ולא לך' זה פרט, ולהלן תתייחס לכך הגמרא). כי אם זה היה גם כן כלל, היתה צריכה המשנה לכתוב את המקרה של 'ולא לך' כ'כלל', ולא 'את שבועה שאין לכם'. כי יש חידוש הרבה יותר גדול ש'ולא לך' הוא כלל, וכבר היינו יודעים בכל שכן את 'שבועה שאין לכם'.

'סתם משנה' היא רבי מאיר. אם כן מוכח שדעת רבי מאיר ש'ולא לך' זה פרט. (וכן 'לא לך' זהו פרט, ככתוב במשנתנו לפי גירסת הגמ' להלן).

ושמואל אמר: ושמואל יענה לרבי יוחנן - האומר 'ולא לך' נחשב כאומר 'שבועה שאין לכם ביד', ואם כן זה אותו דבר.

קושיא: תנן 'לא לך ולא לך ולא לך': כתוב במפורש במשנתנו ש'ולא לך' זהו פרט (וזו 'סתם משנה' שהיא דעת רבי מאיר). תירוץ: **תני 'לא לך'**: יש לגרוס 'לא לך'.

קושיא: ת"ש 'תן לי פקדון ותשומת יד וגזל ואבידה': והנתבע נשבע 'שבועה שאין לך ביד פקדון ותשומת יד וגזל ואבידה' חייב על כל אחת ואחת. וזו 'סתם משנה'

שהיא דעת רבי מאיר. ואילו לדברי שמואל רבי מאיר סובר שכשאמר באות ו' זה כלל! תירוצ: **תני תשומת יד גזל אבידה**: בלי ו'.

קושיא: **ת"ש תן לי חטין ושעורין וכוסמין**: והנתבע נשבע 'שאין לך בידי חטין ושעורין וכוסמין' חייב על כל אחת ואחת. וקשה כנ"ל. תירוצ: **תני שעורין כוסמין**: בלי ו'.

קושיא: **והאי תנא כל הכי שביש תני ואזיל?** איך יתכן שהתנא הזה אמר כל כך הרבה דברים משובשים שיש לתקן אותם?

תירוצ: **אלא הא מני רבי היא**: אלא אין זו דעת רבי מאיר, אלא דעת רבי כדלהלן.

החושב בקרבן מחשבה לאכול אותו 'חוץ לזמנו' הקרבן פיגול, והחושב מחשבה לאכול אותו 'חוץ למקומו' הקרבן רק פסול ואינו פיגול. מי שחשב את שתי המחשבות הללו, קודם חשב חוץ לזמנו ואחר כך חוץ למקומו, המחשבה הראשונה עשתה את הקרבן פיגול, והמחשבה השניה אינה יכולה להוציא אותו מכך.

ואמר על כך רבי - אין הבדל אם חשב 'חוץ לזמנו' חוץ למקומו' (עם ו'), או 'חוץ לזמנו חוץ למקומו' (בלי ו'), יש כאן שתי מחשבות נפרדות, והראשונה עושה את הקרבן פיגול.

ואם כן גם כאן, משנתנו היא רבי. ולכן האומר 'לא ולא לך' אלו הם שתי אמירות נפרדות וחייב על כל אחת ואחת.

תא שמע מדידה: מדברי רבי מאיר עצמו במשנה. שאפילו אם אמר עם אות ו' זה נחשב לפרט ולא לכלל. ושלא כדברי שמואל! תירוצ: **תני חטה שעורה כוסמת**: בלי ו'.

קושיא: **מאי אפילו?** לשון המשנה הוא 'שבועה שאין לך בידי חטין ושעורין וכוסמין' חייב על כל אחת ואחת. רבי מאיר אומר אפילו אמר חטה ושעורה וכוסמת חייב על כל אחת ואחת. לפי מה שתירצנו שגורסים בדברי רבי מאיר בלי ו', אם כן אין שום חידוש שרבי מאיר סובר בזה כדעת רבי (שהוא 'סתם משנה') שבלי ו' חייב על כל אחת ואחת. ואם כן מדוע כתוב 'אפילו'?

רב אחא בריה דרב איקא מתרץ: ה'אפילו' בא לחדש שאם התובע תבע אותו בלשון 'יחיד 'חטה', זה נחשב כאילו תבע אותו 'חטין'. ואם הנתבע נשבע שאין לו 'חטיים',

הוא חייב. (כלומר אנו לא אומרים שהתובע תבע רק חיטה אחת, והנתבע נשבע רק שאין לו הרבה חיטים אבל יש לו חיטה אחת, וממילא אין כאן כפירה. ריטב"א).

*

למדנו במשנה - תן לי פקדון ותשומת יד גזל ואבידה שיש לי בידך כו' תן לי חטין ושעורין: וכוסמין שיש לי בידך. והנתבע כפר. אם הוא נשבע 'שבועה שאין לך ביד' אינו חייב אלא אחת, ואם נשבע 'שבועה שאין לך ביד חטין ושעורין וכוסמין' חייב על כל אחת ואחת.

א"ר יוחנן פרוטה מכולם מצטרפת: אם בכל אחת מהתביעות לא היה שוה פרוטה, אבל בכולן ביחד יש שוה פרוטה, הן מצטרפות לחייב אותו על הכפירה (וחייב קרבן אחד).

פליגי בה רב אחא ורבינא: כאשר הוא נשבע 'שבועה שאין לך ביד חטין ושעורין וכוסמין' שחייב על כל אחת ואחת. למ"ד אחד הוא חייב רק על מה שפירט, דהיינו 'חטין ושעורין וכוסמין' ואם כן חייב שלוש חטאות. אבל אינו חייב על מה שאמר באופן כללי 'שבועה שאין לך ביד'.

ולפי זה מה שאמר רבי יוחנן שכל התביעות מצטרפות, מדובר לא במקרה הזה שפירט, אלא במקרה של הרישא שנשבע רק שבועה כללית 'שבועה שאין לך ביד' ולא פירט מה.

ולמ"ד אחד כשפירט הוא חייב ארבע חטאות, כי חייב גם על תחילת דבריו 'שבועה שאין לך ביד'. ולפי זה רבי יוחנן דיבר גם על מקרה שפירט את התביעות, כי הוא חייב על תחילת דבריו 'שבועה שאין לך ביד', משום שכל התביעות מצטרפות בה לשוה פרוטה.

קושיא: והתני ר' חייא: רבי חייא אמר ברייתא שאם חמשה אנשים תבעו אותו על חיטים שעורים וכוסמין, והוא נשבע 'שבועה שאין לך ביד חטין ושעורין וכוסמין ולא לך ולא לך וכו'' הוא חייב חמש עשרה חטאות. כי יש כאן שלוש כפול חמש. אבל לפי המ"ד שחייב גם על ה'שבועה שאין לך ביד', היה צריך רבי חייא לומר שיש כאן עשרים חטאות! תירוצ: **האי תנא דפרטי קא חשיב דכללי לא קא חשיב:** רבי חייא חישב רק את החטאות שבאים על פירוט התביעות, ולא על החטאת שבאה על תחילת דבריו שנאמרו באופן כללי 'שבועה שאין לך ביד'.

קושיא: והא תני רבי חייא הרי כאן עשרים חטאות: בברייתא אחרת. אם כן רואים שהוא כן מונה גם את השבועה שבאופן כללי. וחוזרת הקושיא מודע לא מנה בברייתא הקודמת גם את השבועה הכללית. תירוץ: **ההיא אפקדון ותשומת יד וגזל ואבידה:** הברייתא השניה אינה מדברת על חטים שעורים וכוסמין, אלא על מקרה שתבעו אותו פקדון ותשומת יד וגזל ואבידה, והוא נשבע 'שבועה שאין לך בידי פקדון ותשומת יד וגזל ואבידה'. ורבי חייא מנה רק את ארבעת הפרטים בלי השבועה הכללית.

*

בעא מיניה רבא מרב נחמן: היו חמשה אנשים תובעים אותו ואמרו לו 'תן לנו פקדון תשומת יד וגזל ואבידה שיש לנו בידך'. אמר הנתבע לאחד מהן 'שבועה שאין לך בידי פקדון תשומת יד גזל ואבידה' והמשיך 'ולא לך ולא לך ולא לך ולא לך'. השאלה היא, לגבי ארבעת האנשים שאמר להם רק 'ולא לך', האם הוא חייב על אחד מהם רק חטאת אחת כי נחשב הדבר שכפר להם רק באופן כללי. או שחייב על כל תביעה ותביעה, כי נחשב שכפר להם בפרטות על כל ארבעת התביעות?

תא שמע דתני רבי חייא הרי כאן עשרים חטאות: והרי איך מדובר? אם מדובר שהוא פירש לכל אחד 'שבועה שאין לך בידי פקדון ותשומת יד וגזל ואבידה', וכי רבי חייא בא לומר לנו את החשבון שיוצא מחמשת הפעמים? אלא בהכרח מדובר שהוא לא פירש לכל אחד אלא רק אמר לו 'ולא לך', והחידוש הוא שחייב על כל אחת ואחת. ומוכח כמו הצד הזה בספק של רבא.

*

למדנו במשנה - אנסת ופתית את בתי כו': האונס או המפתה צריכים לשלם קנס לאבי הנערה, וגם תשלומי בושת ופגם. לדעת רבי שמעון מכיון שאם האונס היה מודה במעשה הוא היה פטור מלשלם קנס, אם כן גם כשהוא כופר במעשה אין זו 'כפירת ממון', ודוקא על כפירת ממון יש את הדין של שבועת הפקדון. לדעת חכמים מכיון שגם אם הוא מודה הוא חייב לשלם בושת ופגם, אם כן כשהוא כופר במעשה הוא כופר בממון.

מאי טעמא דרבי שמעון? הואיל ועיקר קנס הוא תובע: עיקר התביעה של התובע היא על הקנס ולא על הבושת ופגם. ולכן מכיון שהנתבע פטור על כפירה בקנס, הוא כבר פטור על כל הכפירה (למרות שהוא כפר גם בבושת ופגם שהם ממון).

אמר רבא משל דרבי שמעון למה הדבר דומה? וכו': הוא תבע אותו 'חטין ושעורין וכוסמין' והוא נשבע רק על חיטים 'שבועה שאין לך בידי חטין', ונמצא שאכן חיטים אין לו אבל שעורין וכוסמין יש לו. הוא פטור כי הוא נשבע על החיטים שבועת אמת.

אמר ליה אביי: האם זה דומה למקרה שלנו? שם הוא כפר רק בחיטים ולא בשעורים וכוסמין, ולכן הוא פטור כי היתה זו כפירת אמת. אבל כאן הרי הוא כפר גם בקנס וגם בבושט ופגם! ולכן זה דומה למשל הבא.

האומר לחבירו 'תן לי חטין ושעורין וכוסמין שיש לי בידך', והוא נשבע 'שבועה שאין לך בידי כלל', ונמצא שאמנם אין לו חיטים אבל יש לו שעורין וכוסמין, הוא חייב על השבועה.

וכך גם כאן, הרי הוא כפר על האונס, ואמנם על הקנס הוא פטור אך הרי הוא כפר גם על בושט ופגם ועל זה הוא צריך להיות חייב. ואם כן קשה מדוע רבי שמעון פוטר?

אלא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן: לדעת רבי שמעון האב תובע רק את הקנס, וממילא הוא כפר על קנס, ולכן הוא פטור. אבל לדעת רבנן האב תובע רק את הבושט והפגם, וממילא הוא כפר בתביעת ממון, ולכן הוא חייב.

שאלה: במאי קמפלגי? תשובה: אמר רב פפא: העיקרון הוא שאדם תובע רק דבר אחד, כי הוא מפחד שאם יתבע מידי הרבה בפעם אחת, הנתבע יכפור בכל התביעה (ריטב"א). ולכן לדעת רבי שמעון הוא מעדיף לתבוע רק את הקנס שהוא סכום קצוב (50 שקלים), ולא את הבושט והפגם שבית דין צריך לשום אותם. אבל לדעת רבנן הוא מעדיף לתבוע בושט ופגם שמגיעים לו בכל מקרה, ולא קנס שהנתבע יכול להודות ולהיפטר עליו.

הדרן עלך שבועת הפקדון

נאמר בתורה **"עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׁה עַל שְׁלֵמָה עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְבַר שְׁנִיָּהם..."**, ונאמר **"וְנִקְרַב בְּעַל הַפִּית אֶל הָאֱלֹהִים אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמִלְאֶכֶת רֵעֵהוּ"**, ומכאן למדו חכמים שאם הנתבע מודה לתובע על חלק מהתביעה, כגון שראובן תובע את שמעון על מאה ושמעון מודה לו על חמישים, על שמעון להישבע ולשלם את החמישים שהוא מודה בהם. שבועה זו נקראת שבועת 'מודה במקצת'.

פרק ששי: משנה: שבועת הדיינים: השבועה שהדיינים משביעים ע"י שהנתבע מודה במקצת הטענה (= 'מודה במקצת'), היא רק במקרה שהטענה שתי כסף והודאה בשוה פרוטה, כלומר שהתובע טוען שהנתבע חייב לו לפחות שתי מעות כסף, והנתבע מודה שחייב לו לפחות שווה פרוטה.

ואם אין ההודאה ממין הטענה, פטור: ואם התובע טוען שהנתבע חייב לו מין מסויים, והנתבע מודה שחייב לו מין אחר, למרות שהוא מודה במקצת הרי הוא פטור משבועה.

כיצד היא הודאה שאינה ממין הטענה:

שתי כסף לי בידך, אין לך בידי אלא פרוטה, פטור: התובע טוען לנתבע 'אתה חייב לי שתי חתיכות כסף במשקל של שתי מעות כסף', והנתבע טוען לו 'אני חייב לך רק חתיכת נחושת בשווי של פרוטה', הרי הנתבע פטור משבועה, כיון שהתובע תבע אותו בכסף והנתבע הודה לו בנחושת, וזהו מין אחר, וא"כ יש כאן 'הודאה שאינה ממין הטענה'.

שתי כסף ופרוטה לי בידך, אין לך בידי אלא פרוטה, חייב: אבל אם התובע טוען לו 'אתה חייב לי שתי חתיכות כסף במשקל של שתי מעות כסף, ועוד חתיכת נחושת בשווי פרוטה', והנתבע טוען לו 'אני חייב לך רק חתיכת נחושת בשווי של פרוטה', הרי הנתבע חייב שבועה, כיון שהוא הודה לו במקצת (= על הנחושת).

מנה לי בידך, אין לך בידי, פטור: אם התובע טוען לו 'אתה חייב לי מנה', והנתבע כופר (= מכחיש) הכל, הרי הוא פטור, כיון שאין כאן הודאה.

מנה לי בידך אין לך בידי אלא חמשים דינר חייב: אם התובע טוען לו 'אתה חייב לי מנה (= מאה)', והנתבע מודה שחייב לו חמשים דינר, חייב שבועה כיון שהודה במקצת.

מנה לאבא בידך, אין לך בידי אלא נ' דינר, פטור, מפני שהוא כמשיב אבידה: התובע טוען לו 'אתה חייב לאבא שלי מנה' (= ואבא מת וא"כ אתה חייב לי שאני היורש), והנתבע טוען 'אני חייב לו רק חמשים', הרי הוא פטור למרות שהודה במקצת, כיון שהוא היה יכול להעזיז פניו ולכפור ולומר שאינו חייב לו כלום, וכיון שלא עשה כן הרי הוא כמו שמשביב אבידה לבעלים שאינו חייב שבועה. (חכמים תיקנו שהמשיב אבידה פטור משבועה כדי שבני אדם לא ימנעו מלהשיב אבידה לבעלים).

מנה לי בידך, אמר לו הן, למחר אמר לו תנהו לי, נתתיו לך, פטור: התובע טוען לו בפני עדים 'אתה חייב לי מנה', והנתבע מודה לו, למחרת אומר לו התובע 'תן לי את המנה הזה', והנתבע אומר 'כבר נתתי לך לאחר שהודית', הרי הוא פטור מלשלם ומלהישבע, כיון שכעת הוא כופר הכל.

אין לך בידי, חייב: אבל אם הנתבע אומר לו 'לא היו דברים מעולם', חייב לשלם ואינו נאמן להישבע, כיון שכבר הוחזק 'כפרן', שהרי אתמול הודה וכעת כופר הכל.

מנה לי בידך, אמר לו הן, אל תתנהו לי אלא בעדים, למחר אמר לו תנהו לי, נתתיו לך, חייב, מפני שצריך ליתנו בעדים: התובע טוען לו בפני עדים 'אתה חייב לי מנה', והנתבע מודה לו, ואומר לו התובע 'תחזיר לו אותו רק בפני עדים', למחרת אומר לו התובע 'תן לי את המנה הזה', והנתבע אומר 'כבר נתתי לך לאחר שהודית', חייב לשלם, כיון שהיה עליו לפרוע לו רק בפני עדים.

ליטרא זהב יש לי בידך, אין לך בידי אלא ליטרא כסף, פטור: כיון שאין כאן הודאה ממין הטענה. 'ליטרא' הוא משקל מסויים שהיה בזמנם].

דינר זהב יש לי בידך, אין לך בידי אלא דינר כסף וטריסית ופונדיון ופרוטה, חייב, שהכל מין מטבע אחת: כלומר הוא תובע אותו בדינר זהב והנתבע מודה לו בדינר כסף, או ב'טריסית' שהיא מטבע קטנה, או בפונדיון (= מין מטבע) או בפרוטה, חייב כיון שהכל מין מטבע אחת ויש כאן הודאה ממין הטענה.

כור תבואה לי בידך, אין לך בידי אלא לתך קטנית, פטור: 'לתך' הוא חצי כור, ולמרות שהוא מודה לו במקצת פטור, כיון שאין כאן הודאה ממין הטענה, שהוא תבע אותו בתבואה והנתבע מודה לו בקטנית.

כור פירות לי בידך, אין לך בידי אלא לתך קטנית, חייב, שהקטנית בכלל פירות: וא"כ יש כאן הודאה ממין הטענה, וכיון שהוא הודה במקצת חייב.

טענו חטין והודה לו בשעורין, פטור: כיון שאין כאן הודאה ממין הטענה. **ורבן גמליאל מחייב:** לפי שהוא סובר שלא צריך הודאה ממין הטענה.

הטוען לחבירו בכדי שמן והודה לו בקנקנים: כלומר שהוא תובע אותו 'אתה חייב לי כדים מלאים בשמן', והנתבע טוען 'אני חייב לך רק את הקנקנים ריקים ללא השמן'.

אדמון אומר הואיל והודה לו מקצת ממין הטענה ישבע: כלומר יש כאן הודאה ממין הטענה, שהרי הוא תבע אותו גם קנקנים וגם שמן, והנתבע הודה לו רק

בשמן, נמצא שהוא הודה לו במקצת על מה שתבע אותו. **וחכמים אומרים אין ההודאה ממין הטענה:** הגמ' לקמן תבאר שמחלוקתם היא במקרה שטענו אתה חייב לי חיטים ושעורים, והנתבע מודה לו שחייב רק אחד מהם, האם חייב או פטור. **אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון.**

טענו כלים וקרקעות, והודה בכלים וכפר בקרקעות, או שהודה בקרקעות וכפר בכלים, פטור: אפילו שיש כאן הודאה במקצת פטור משבועה בין על הקרקעות ובין על הכלים. **הודה במקצת הקרקעות פטור:** וכן אם הודה במקצת הקרקעות (= כגון שתבע אותו על כמה קרקעות והודה לו על חלק מהם) פטור משבועה, כיון שאין דין שבועה בקרקעות, ובכל מקום שיש כפירה או ההודאה בקרקע אין חיוב שבועה (ולכן פטור משבועה גם על הכלים). **במקצת הכלים חייב:** אבל אם הודה במקצת הכלים חייב שבועה אפילו על הקרקעות, וזאת משום **שהנכסים שאין להן אחריות זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן**, כלומר שהנכסים שאין להם אחריות דהיינו מטלטלין (= כגון כלים), גוררים את הנכסים שיש להם אחריות (= קרקעות) להישבע עליהם, ולכן אם הוא הודה במקצת על הכלים הרי הוא התחייב עליהם שבועה, והכלים גוררים את הקרקעות להישבע גם עליהם ב'גלגול שבועה'.

אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן: 'חרש' שהמשנה מדברת עליו הוא חרש שאינו שומע ואינו מדבר, ומדובר שהוא תובע ברמיזה.

ואין משביעין את הקטן: כל שבועה.

אבל נשבעין לקטן ולהקדש: יבואר בגמ'.

גמרא: שאלה: **היכי משביעין ליה?** איך בי"ד משביעים אדם שהתחייב שבועה.

תשובה: **אמר רב יהודה אמר רב:** משביעים אותו בשבועה האמורה בתורה, כפי שנאמר לגבי השבועה שהשביע אברהם אבינו את אליעזר "וְאֶשְׁבְּעָךָ בִּיהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ".

אמר ליה רבינא לרב אשי: לכאורה רב סובר כרבי חנינא בר אידי שאמר שצריך להישבע בשם המיוחד, שהרי רב הביא את הפסוק הנ"ל שאליעזר נשבע בשם המיוחד.

אמר ליה אפי' תימא רבנן דאמרי בכינוי: יתכן שרב סובר כרבנן שאפשר להישבע גם בכינוי, וכוונת רב שהנשבע צריך לתפוס בידו בשעה שנשבע חפץ של קדושה

כגון ספר תורה או תפילין, וכמו שאליעזר החזיק בידו את ברית המילה של אברהם בשעה שנשבע.

וכדרכא, דאמר רבא: דיין שהשביע מישהו בה' אלוקי השמים ולא נתן לו להחזיק חפץ של קדושה בשעת השבועה, נעשה הדיין כמי שטעה בדבר משנה, והכלל הוא שהטועה בדבר משנה חוזר הדין ועליו להשביעו שוב כשהוא מחזיק חפץ של קדושה.

ואמר רב פפא: דיין שהשביע מישהו והנשבע החזיק תפילין בשעת השבועה ולא ספר תורה, נעשה הדיין כמי שטעה בדבר משנה וחוזר הדין ועליו להשביעו כשהוא אוחז בספר תורה.

והלכתא כוותיה דרבא, ולית הלכתא כוותיה דרב פפא: וההלכה כרבא ולא כרב פפא. **הגמ' מבארת:**

הלכתא כוותיה דרבא דהא לא נקיט חפצא בידיה: ההלכה כרבא, שהרי הנשבע לא החזיק חפץ של קדושה בידו ולכן הדיין טועה בדבר משנה. **ולית הלכתא כוותיה דרב פפא דהא נקיט חפצא בידיה:** אבל אין הלכה כרב פפא, שהרי הנשבע החזיק חפץ של קדושה בידו ולא צריך להחזיק דווקא ספר תורה.

שבועה מעומד: הנשבע צריך לעמוד בשעה שנשבע. **תלמיד חכם מיושב:** תלמיד חכם נשבע כשהוא יושב. **שבועה בספר תורה:** למרות שאין הלכה כרב פפא, אבל לכתחילה צריך הנשבע להחזיק ספר תורה בידו. **תלמיד חכם לכתחלה בתפילין:** לתלמיד חכם לכתחילה די לו שהוא מחזיק בתפילין, מפני כבודו.

*